

KUNST IN ZICHT

lezingen
wandelingen
excursies

voorjaar 2008

Inhoud

Wat vindt u ervan?

Lezingen en dagcursus

- 1 Borgterreintjes op het Groninger land
- 2 Pablo Picasso en de primitieve kunst
- 3 Ontdek Valencia!
- 4 Hadrian's Wall: Romeinse resten in Engeland
- 5 Het labyrint als motief van diepgang
- 6 Dagcursus De kunst van de Prerafaëlieten in Europese context
- 7 Tweede leven voor cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en gebieden
- 8 Art nouveau in Sint Petersburg
- 9 Puur en intiem. Stilleven van Adriaan Coorte in Den Haag
- 10 John Everett Millais (1829-1896)
- 11 Istanbul
- 12 Het koningsgraf van Horemheb bij Luxor
- 13 Voorstellingen op Hollands porselein
- 14 Het terracotta leger van Xi'an
- 15 Vrouwelijke impressionisten. In de schaduw van de bekende meesters

Stadswandelingen en fietstocht

- 16 Op zoek naar middeleeuws Groningen
- 17 Helpman, van zelfstandig dorp tot voorstad van Groningen
- 18 Groningen in het Belle Epoque
- 19 Divers Bedum

Excursies

- 20 Friese stinzen en staten
- 21 Oud jasje, nieuwe inhoud. Hergebruik van monumenten in Amsterdam
- 22 Gent en de Leie-streek

Omslag: Adriaan Coorte: Stilleven met testje aardbeien, takje kruisbessen, asperges en een pruim, 1703. Copyright Mauritshuis, Den Haag

Organisatie
Inschrijfformulier

Wat vindt u ervan?

Honoré Daumier, 's Zondags in het museum, 1854

Dikwijls lopen mensen een museum binnen alsof ze een gewijde ruimte betreden, stil en vol ontzag voor de kunst die ze er aantreffen. Iedereen kijkt ernaar, maar niemand praat erover. Dit is met name het geval als het om de grote meesterwerken gaat. Mensen zijn vaak bang om te zeggen wat ze er werkelijk van vinden en staan al snel klaar met 'ik weet niets van kunst'.

We moeten echter niet te benauwd zijn om onze meningen te uiten. Juist door uitwisseling van opvattingen en het innemen van verschillende standpunten komt kunst tot leven. Er wordt zelfs beweerd dat een kunstwerk voor de helft 'gemaakt' wordt door de ogen van de beschouwer! Dus laten we vooral zeggen wat we ervan vinden. Kunst in Zicht daagt u daarom ook dit seizoen uit om uw mening niet onder stoelen of banken te steken.

Anna Keller
Carolien ten Bruggencate
januari 2008

Borgterreintjes op het Groninger land

woensdag 13 februari

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker Wigbold Wierenga

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

We hebben ooit zo'n 150 borgen gehad op het Groninger land. Veel zijn er niet van over. Het begon destijds met eenvoudige steenhuizen. Hiervan zijn er honderden geweest. Een groot aantal ontwikkelde zich na circa 1500 tot borgen. De bewoners van deze borgen gingen tot een soort halfadel behoren. Enkele bekende Groninger geslachten (van Ewsum, Ripperda, Alberda, de Mepsche) passerden de revue. Ook vertelt Wigbold Wierenga van Diederik Sonoy, destijds een bekende/beruchte watergeus die de laatste jaren van zijn leven doorbracht op de borg Huis ten Dijke bij Pieterburen. Na de pauze laten we enkele specifieke borgterreinen zien: de Luingaborg in Bierum, de Fraeylemaborg in Slochteren, Bijma in Faan bij Zuidhorn en/of de Ennemaborg in Midwolda. Veel is er verloren gegaan, maar net als vroeger is er ook nu nog humor in het landschap. Daar sluiten we mee af.

Wigbold Wierenga is kenner van het Groninger cultuurlandschap.

Voormalige Borg Dijksterhuis (schilder onbekend)

Pablo Picasso, *Les Demoiselles d'Avignon*, 1907

Pablo Picasso en de primitieve kunst

woensdag 20 februari

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker drs. Carolien ten Bruggencate

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Van 15 december tot en met 30 maart is in het Gemeentemuseum Den Haag een grote overzichtstentoonstelling van Pablo Picasso (1881-1973) te zien. Naast olieverfschilderijen worden ook beelden, tekeningen, prenten en keramische voorwerpen geëxposeerd.

Naar aanleiding hiervan richten we in een lezing de aandacht op een bepaald aspect van Picasso's werk: de invloed van de primitieve kunst. Een sleutelwerk voor de ontwikkeling van de moderne kunst, en in het bijzonder voor het primitivisme in het werk van Picasso, is het schilderij *Les Demoiselles d'Avignon* uit 1907. Meteen na voltooiing van dit werk meenden critici er regelrechte ontleningen aan Afrikaanse maskers in te zien. Picasso daarentegen ontkende steevast dat dit schilderij door 'negerkunst' beïnvloed zou zijn geweest en beweerde dat hij die pas na voltooiing ontdekte, tijdens een bezoek aan het Trocadero. Men geloofde hem nooit en dacht dat dit typisch de houding van een kunstenaar was, die zijn eigen originaliteit wilde bewijzen.

Wie had er nu gelijk, de critici of Picasso? Wilt u het antwoord op deze vraag weten, kom dan naar deze lezing die Kunst in Zicht organiseert in aansluiting op de tentoonstelling in Den Haag.

Carolien ten Bruggencate is kunsthistorica en heeft zich gespecialiseerd in de kunstgeschiedenis van de negentiende en twintigste eeuw.

Ontdek Valencia!

donderdag 21 februari

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker drs. Saskia van Lier

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Valencia is de nieuwe toplocatie van Spanje. Met het prestigieuze 'Ciutat de les Arts i de les Ciències' (Stad van Kunsten en Wetenschappen) heeft Valencia zich groots op de kaart gezet. Het is een enorm project bestaande uit verschillende witte futuristische gebouwen van de Valenciaanse architect Santiago Calatrava. Nu de hele wereld dit architectonisch wonder wil aanschouwen, ontdekt men ook de charme van de oude binnenstad en de heerlijke ligging aan zee.

Valencia is groot geworden onder de Moren die in de achtste eeuw het Iberisch Schiereiland veroverden. Zij legden irrigatiekanalen aan waardoor de regio geschikt werd voor sinaasappelbomen en rijstplanten (paella). In de stad zijn de Moorse muren hier en daar nog terug te vinden. Na de herovering door de christenen werd het een bloeiende handelsstad, wat nog te zien is aan het gotische beursgebouw, de Lonja, misschien wel het mooiste profane gotische bouwwerk van Europa.

Santiago Calatrava, Ciutat de les Arts i les Ciències, 1991

Valencia is echt een stad om nu te ontdekken. Wandelend door de parkachtige rivierbedding van de Turia met uitzicht op de moderne werken van Calatrava of in een strandtentje bij een pan paella. Het is een levendige stad met beroemde feesten als de Fallas en het tomatenfeest. Een stad met veel nu nog onontdekte schoonheid in elke wijk. Deze lezing biedt een handreiking voor een bezoek aan Valencia. Geschiedenis, monumenten, bijzondere verhalen en vele tips krijgt u mee als reisbagage.

Saskia van Lier is reisleidster in Spanje.

Hadrian's Wall: Romeinse resten In Engeland

dinsdag 4 maart

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker drs. Chris Houwman

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

In het Noorden van Engeland ligt de Muur van Hadrianus. Deze lange verdedigingsmuur loopt van de Noordzee tot aan de Ierse zee, tussen Newcastle en Carlisle, 135 kilometer lang. Aan het begin van de tweede eeuw na Christus gaf de Romeinse keizer Hadrianus de opdracht om een duidelijke grens te creëren tussen het 'beschaafde' Brittannië en het onbeschaafde land van de Picten (Schotland). Bijna drie eeuwen lang hielden de Romeinen deze grens onder controle. Van de muur zijn alleen fragmenten overgebleven, maar de Romeinen hebben in Engeland genoeg andere sporen nagelaten. Rondom en langs de muur werden forten gebouwd die vaak uitgroeiden tot dorpen. Verschillende van deze forten zijn opgegraven. De Muur van Hadrianus was weliswaar een uithoek van het Romeinse Rijk, maar toch drongen ook hier gewoonten, gebruiken en producten door. Handelsproducten werden via de Rijn aangevoerd, goden-

Muur van Hadrianus: Fort 39 in de Muur van Hadrianus (117-138 n.Chr.)

beelden namen de soldaten uit hun eigen streken mee.

Tijdens de lezing zullen aan de hand van dia's de volgende vragen worden besproken. Wat bezielde keizer Hadrianus om in deze uithoek van het Romeinse Rijk zo'n gigantisch bouwproject te beginnen? Welke functie had de Muur en

wie bouwden er aan mee? Hoe was het leven aan de muur? Welke sporen hebben de Romeinen in Engeland achtergelaten? Ook zal het leven rond de Muur in het perspectief van het Romeinse Rijk worden geplaatst.

Naast een historisch monument is de Muur van Hadrianus ook een prachtige wandelroute. Wie langs de Muur wandelt, komt langs verschillende Romeinse forten zoals Vindolanda en Corbridge. Het landschap rondom fort Chesters is indrukwekkend en dia's van Steel Rigg zullen niet ontbreken.

Chris Houwman is historicus en liep Hadrian's Wall Path in het voorjaar van 2007.

Het labyrint als motief van diepgang

donderdag 6 maart

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreeker dr. Corma Pol

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Een labyrint is een vorm die behoort tot de oudste menselijke uitingen. Hij verwijst naar de kosmos en andere werkelijkheden die daar op kleinere schaal mee overeenkomen: de wereld, de schoot van moeder aarde, of de kronkelige windselen van onze hersenen.

Het meest beroemde labyrint ligt, volgens de mythe, in Cnossos op Kreta. Daar versloeg ooit

Theseus met behulp van zijn geliefde Ariadne de stiermens Minotaurus. Het verhaal symboliseert een inwijdingsweg. De held en heldin ondergaan een test die hen uitdaagt om het monster in het centrum te overwinnen.

Hermine van Schuppen-van den Bosch, Weide labyrint, 1999

Pas deze gang door angst en duisternis heen brengt hen bij het midden, waarna zij de terugtocht kunnen aanvaarden. In de kathedraal van Chartres bevindt zich achter de westelijke ingang het oudst bewaarde kerklabyrint van 1200. Pelgrims liepen of kropen er doorheen als middel tot boetedoening, zo was toen de christelijke duiding.

In onze tijd wordt het labyrint gezien als een symbool van de menselijke levensweg. De reis naar het centrum, diepgang, is de route waarlangs onze innerlijke kracht tot leven komt. In het midden aangekomen keren wij ons om en maken de weg naar binnen tot een weg naar buiten.

In de lezing zal de spreker ingaan op vorm en inhoud van het labyrintmotief als kunstzinnig-spiritueel teken.

Corma Pol heeft een adviesbureau in de kunst en is freelance kunsthistorica. In 1985 was zij een van de oprichtsters van Stichting Kunst in Zicht.

De kunst van de Prerafaëlieten in Europese context

woensdag 12 en 19 maart

10.00 - 12.00 uur

€ 18,00 / € 9,00 per keer

spreeker drs. Carolien ten Bruggencate

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

plaats Galerie Prentwerk, Vismarkt 36A, Groningen

Naar aanleiding van de overzichtstentoonstelling over de Engelse schilder John Everett Millais in het Van Gogh Museum (15 februari - 18 mei 2008) houdt Kunst in Zicht een dagcursus over de Prerafaëlieten en verwante stromingen in de negentiende eeuw.

De 'Pre-Raphaelite Brotherhood' werd opgericht in het ouderlijk huis van John Millais in Gower Street, Londen in 1848. Op de eerste bijeenkomst waren aanwezig John Everett Millais, Dante Gabriel Rossetti en William Holman. In de herfst voegden zich nog vier andere leden bij de Broederschap: William Michael Rossetti (Dante Gabriel Rossetti's broer), Thomas Woolner, James Collinson en Frederic George Stephens. Ford Madox Brown werd gevraagd lid te worden, maar hij wilde liever onafhankelijk blijven. De Prerafaëlieten noemden zich zo omdat zij de kunst van Rafaël overgewaardeerd vonden en terug wilden naar de kunst van voor zijn tijd. Ze sloten aan bij de renaissance en neorenaissance. Hun schilde-

rijen zijn romantisch van aard en hebben vaak een religieus onderwerp.

De Prerafaëlieten bereidden de weg voor de Arts-and-Crafts beweging. We zullen ook uitvoerig ingaan op de invloed van de Prerafaëlieten op Nederlandse kunstenaars, onder anderen Matthijs Maris, Richard Roland Holst, Jan Toorop, Antoon Derkinderen en Antoon van Welie. Ook zullen we aandacht besteden aan enkele opmerkelijke parallellen in de hedendaagse fotografie van o.a. Rineke Dijkstra, Hellen van Meene en Inez van Lamsweerde, waarin nog steeds de invloed doorklinkt van Millais' fameuze *Ophelia*.

Carolien ten Bruggencate is kunsthistorica en heeft zich gespecialiseerd in de kunstgeschiedenis van de negentiende en twintigste eeuw.

Dante Gabriel Rossetti: *Proserpine*, 1874

Tweede leven voor cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en gebieden

woensdag 12 maart

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker drs. Tjalling Visser

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Gebouwen, maar ook gebieden verliezen na verloop van tijd hun functie. Economisch gezien ligt slopen dan vaak voor de hand, maar vanuit maatschappelijk of cultureel oogpunt kunnen er motieven zijn de bebouwing of het gebied nieuw leven in te blazen.

Om het onderwerp af te bakenen, maar ook om discussie mogelijk te maken, zal de lezing met name ingaan op gebouwen en gebieden, waarbij cultuurhistorische waarden in het geding zijn en waarbij het noodzakelijk is op zoek te gaan naar nieuwe vormen van gebruik om overleving mogelijk te kunnen

maken. Onder cultuurhistorische waarden worden hier verstaan architectonische, stedenbouwkundige, landschappelijke en geschiedkundige waarden.

*Oude Rijkswerf Willemsoord,
Den Helder*

Van groot belang zijn de kwaliteit van de opdracht, de restauratie en het nieuwe ontwerp. Van niet te onderschatten belang is ook de instelling van de ontwikkelaar en de rol van het lokale bestuur. Dilemma's treden op wanneer het om beschermde monumenten en/of gebieden gaat en het nieuwe gebruik ook om aanpassingen vraagt. Aanpassingen met betrekking tot de plattegrond, het bouwvolume, gevels, materiaalgebruik, landschap. Het ligt er maar aan wat het nieuwe programma van eisen vraagt.

Is een aanpassing een aantasting of biedt deze juist een kans om tot een nieuwe kwaliteit te komen? Soms wel, niet altijd en vaak blijft er verschil van mening over de gerealiseerde kwaliteit. Aan de hand van beeldmateriaal zal op actuele en tevens spraakmakende voorbeelden worden ingegaan. Op 25 mei bekijken we enkele recente voorbeelden van hergebruik in Amsterdam (zie p. 24).

Tjalling Visser is stedenbouwkundige en doceert Urban Design en Geschiedenis van Stedenbouw en Landschap aan de Academie van Bouwkunst in Groningen. In zijn lange praktijk bij de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (voorheen RDMZ) is hij als adviseur bij veel herbestemmingsprojecten betrokken geweest.

Art nouveau in Sint Petersburg

donderdag 13 maart

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker drs. Karin Braamhorst

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Met de komst van de art nouveau ontwikkelden Russische kunstenaars en architecten een eigen variant: 'stil modern'. Een heel eigen stijl die het exterieur en de interieurs van St. Petersburg zou veranderen. De Russische stijl modern onderscheidde zich van de internationale art nouveau door verwijzingen naar Russische volkskunst. Het meest nadrukkelijk waren die in twee kunstenaarskolonies die eind negentiende eeuw werden gesticht, Ambramtsevo bij

Moskou en Talasjkino bij Smolensk. Hier werd toegepaste kunst geproduceerd, geënt op middeleeuwse Russische architectuur, kunst en volkskunst.

Parallel aan deze 'inheemse' stijl ontstond een meer subtiele, mondaine variant, die vooral door de inwoners van St. Petersburg werd

Agathon Léonard van Weydenfeld, Tafeldecoratie 'De dans met de sjaal', Sèvres, 1900. Copyright Hermitage, Amsterdam

omarmd. Petersburgers kochten art nouveau en lieten hun huizen in deze stijl verbouwen. De laatste tsaren Alexander III en Nicolaas II en hun familie waren geen uitzondering. Tsarina Alexandra bijvoorbeeld kocht zelf vazen van Gallé ter aankleding van haar slaapkamer.

De avant-garde van de Russische art nouveau was een groep kunstenaars die we kennen onder de naam Mir Iskustva, 'Wereld van de kunst'. De meest bekende namen uit deze groep zijn die van Sergej Diaghilev en Léon Bakst, die de vernieuwende Ballet-Russe naar West-Europa brachten. Deze lezing sluit aan bij de tentoonstelling *Art Nouveau*, in de Hermitage in Amsterdam (tot 5 mei 2008).

Karin Braamhorst is kunsthistorica, docente en auteur. Zij schreef onder meer het *Iconen Lexicon* (2004), een prettig leesbaar handboek over de geschiedenis van Iconen dat in de pers lovend werd ontvangen. In juni 2006 is het *Lexicon van Nederland in de negentiende eeuw* verschenen, waarin de grote maar vooral ook de kleine verhalen zijn opgetekend over het leven in die tijd.

Puur en intiem

Stillevens van Adriaan Coorte in Den Haag

donderdag 20 maart

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker drs. Trudy de Lange

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Glanzende bessen in een schaal, zorgvuldig gerangschikt fruit, uitbundige bloemenboeketten oftewel 'la nature morte' daagt kunstschilders al eeuwenlang uit, tot op de dag van vandaag, om de essentie der dingen op het doek vorm te geven. Zo is het schilderen met aardbeien van Adriaen Coorte een van de publiekslievelingen van bezoekers van het Mauritshuis in Den Haag. Het Mauritshuis heeft het afscheid van Frits Duparc als directeur van het museum aangegrepen om een tentoonstelling (23 februari 2008 tot en met 8 juni 2008) te wijden aan het werk van de schilder van stillevens Adriaen Coorte.

Adriaen Coorte werkte tussen circa 1683 en 1707 in Middelburg en er zijn in totaal ongeveer 80 gesig-

Adriaen Coorte: Stilleven met asperges en takje rode bessen, na 1696.

Copyright Mauritshuis, Den Haag

neerde werken van hem bekend. Coorte's werken zijn bescheiden van afmeting, van samenstelling en onderwerp. Vruchten, groenten en schelpen liggen op een stenen plint en worden fraai uitgelicht tegen een donkere achtergrond. Al zijn werken kenmerken zich door eenvoud en een intiem en puur karakter.

In deze lezing, die beschouwd kan worden als een inleiding op deze tentoonstelling, zal behalve aan het werk van Adriaen Coorte aandacht besteed worden aan het ontstaan en de ontwikkeling van het stilleven in het algemeen.

Trudy de Lange is kunsthistorica en heeft zich gespecialiseerd in de vroeg Italiaanse schilderkunst.

John Everett Millais (1829-1896)

woensdag 26 maart

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker drs. Carolien ten Bruggencate

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

In het Van Gogh Museum te Amsterdam is in het voorjaar (15 februari - 18 mei 2008) een tentoonstelling te zien van de Engelse schilder John Everett Millais (1829-1896). Hij was de belangrijkste vertegenwoordiger van de Prerafaëlieten en de meest succesvolle Britse kunstenaar uit de tweede helft van de negentiende eeuw. In het monografische overzicht komen alle aspecten van Millais' carrière aan bod.

Samen met Dante Gabriel Rossetti en William Holman Hunt richtte John Everett Millais eind 1848 de Prerafaëlitische Broederschap op. Deze groep van schilders, dichters en critici wees het academisme dat door de traditionele Royal Academy werd voorgeschreven af. Zij propageerden een terugkeer naar de oprechte eenvoud in de kunst die volgens hen na de renaissance verloren was gegaan. We volgen Millais' carrière, van zijn meest onbeschaamd 'primitieve' en confronterende werken

tijdens de Prerafaëlitische periode, tot populaire nostalgische onderwerpen en de sfeervolle landschappen, die ook de jonge Vincent van Gogh konden bekoren.

In de dagcursus plaatsen we het werk van Millais in een bredere context (zie p. 8).

Carolien ten Bruggencate is kunsthistorica en heeft zich gespecialiseerd in de kunstgeschiedenis van de negentiende en twintigste eeuw.

John Everett Millais: Ophelia, 1852

Istanbul

woensdag 2 april

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker drs. Liesbeth Grotenhuis

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Liesbeth Grotenhuis is kunsthistorica en werkt als curatrice bij de kunstcollectie van de Gasunie. Daarnaast is zij docente kunstgeschiedenis aan Academie Minerva.

Het koningsgraf van Horemheb bij Luxor

donderdag 3 april

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker dr. Jaap van Dijk

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Het schitterend versierde koningsgraf van Horemheb in het Dal der Koningen bij Luxor werd in 1908 ontdekt door een Amerikaanse avonturier-zakenman en zeer slordig leeg gehaald. Grote hoeveelheden puin bleven achter, met name in de diepe schachtkamer. In deze meters dikke puinlagen werden niet alleen fragmenten van het oorspronkelijke grafmeubilair aangetroffen, maar ook een grote hoeveelheid scherven van wijnkruiken. De met zwarte inkt geschreven etiketten op deze kruiken geven o.a. het jaar aan waarin de wijn werd gebotteld. Deze dateringen werpen een nieuw licht op de onder Egyptologen fel omstreden lengte van de regering van koning Horemheb.

Het koningsgraf van Horemheb is uit kunsthistorisch oogpunt buitengewoon interessant omdat het onvoltooid is gebleven en de verschillende stadia van het werk van de kunstenaars daardoor op de voet gevolgd kunnen worden. In de lezing zal ook worden ingegaan op de persoon van Horemheb, oorspronkelijk opperbevelhebber van het Egyptische leger en

Horemheb tussen Seth en Horus, naar een reliëf in de grot van Abahuda

regent voor de jonge Toetanchamon, maar later zelf koning van Egypte.

Jaap van Dijk is universitair docent Egyptologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij werkt samen met Prof. Geoffrey Martin University College London in het koningsgraf van Horemheb in het Dal der Koningen bij Luxor (The Cambridge Expedition to the Valley of the Kings, 2006–2007).

Voorstellingen op Hollands porselein

donderdag 9 april

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker drs. Carolien ten Bruggencate, drs. Rita Mulder-Radetzky

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Als we aan porselein denken, denken we het eerst aan China. Dat porselein werd al vanaf de middeleeuwen naar Europa getransporteerd. In Nederland gebeurde dit vanaf de zeventiende eeuw.

Pas in 1708 werd er voor het eerst porselein geproduceerd in Europa, om precies te zijn in Meissen. In navolging van Duitsland, Frankrijk, de Zuidelijke Nederlanden werd er in Holland van 1759 tot 1814 porselein gemaakt en beschilderd. Hollands porselein werd gemaakt in Weesp, Loosdrecht, Den Haag, Ouder-Amstel en Nieuwer-Amstel.

Voor de pauze zal Carolien ten Bruggencate spreken over de decoraties op het Hollands porselein. We gaan kijken hoe de afbeeldingen op het Hollands porselein zich verhouden tot wat er in de schilderkunst en prentkunst voorkomt. Zien we op de theeserviezen dezelfde voorstellingen terug als op de doeken van de kunstschilders? Keren beroemde kunstwerken letterlijk terug op deze gebruiksvoorwerpen? En zo ja, zijn dat dan realistische, eigentijdse

afbeeldingen van de natuur, of geïdealiseerde fantasievoorstellingen?

Na de pauze richt Rita Mulder-Radetzky zich specifiek op voorstellingen van kastelen en landschapsparke op het Hollands porselein. Zij traceert de herkomst van die afbeeldingen.

Carolien ten Bruggencate is kunsthistorica en heeft zich gespecialiseerd in de kunstgeschiedenis van de negentiende en twintigste eeuw. Rita Mulder-Radetzky studeerde kunstgeschiedenis. Zij doet onderzoek naar en publiceert over de bezittingen en de wooncultuur van de Friese Nassaus en de elite in Friesland.

Presenteerblad naar Nicolas Poussin, Amstel, rond 1800

Het terracotta leger van Xi'an

zondag 13 april

14.00 - 16.00 uur

€ 14,50 (inclusief entree museum, koffie of thee en een Chinese lekkernij)

spreker Nirdosh Petra van Heesbeen

plaats Drents Museum, Brink 1, Assen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

De belangrijkste archeologische vondst van de twintigste eeuw is de beeldengroep die in 1974 werd ontdekt in het mausoleum van Keizer Qin Shi Hunang in China. Het staat inmiddels op de UNESCO Werelderfgoedlijst en het Keizer Qin Shi Huang Terracotta Museum trekt sinds de openstelling in 1978 miljoenen bezoekers.

De keizer begon in 246 voor Chr. op 13-jarige leeftijd met de bouw van zijn mausoleum. Omdat, naar de maatstaven van die tijd de geest van de overledene na de dood een even rijk leven moet hebben als ervoor is dit mausoleum een afspiegeling van de rijkdom en rituelen die heersten aan het hof van de keizer. De eigenlijke graftombe is nog niet geopend en van zijn leger, waarvan het vermoeden bestaat dat het 7000 beelden omvat,

Knielende boogschutter, terracotta, Qin dynastie: 221-206 v.Chr.

zijn nog maar 1000 figuren opgegraven en gerestaureerd. Het bekijken van deze manshoge sculpturen is een belevenis. Geen twee zijn hetzelfde. Van ieder beeld zijn gelaatsuitdrukking, haardracht, kleding en schoeisel uniek.

Hoe kwamen deze grote beelden tot stand? Waarom werden ze in zo grote getale vervaardigd en in zo'n groot formaat? Hoor de achtergronden in een lezing die gehouden wordt

in het Drents Museum, waar aansluitend een selectie van het terracotta leger bekeken kan worden!

Nirdosh Petra van Heesbeen is sinds 1974 werkzaam als zelfstandig keramiste. Ze exposeert, geeft lezingen en workshops in binnen en buitenland. In 2006 heeft ze, tijdens een keramiekreis door China een bezoek gebracht aan het Terracotta Museum en enkele ovenplaatsen.

Berthe Morisot, *De wieg*,
1872

Vrouwelijke Impressionisten

In de schaduw van de bekende meesters

donderdag 17 april

19.30 - 21.30 uur

€ 9,00

spreker drs. Bouk Wierda

plaats Hampshire Hotel (De Nieuwe Academie), Radesingel 50, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Iedereen kent de namen van de beroemde impressionisten Manet, Monet, Degas, Renoir, Pissarro, maar minder bekend is dat ook belangrijke schildersvrouwen tot hun kring behoorden. Berthe Morisot, vriendin, schoonzuster en model van Edouard Manet, nam in 1874 deel aan de eerste tentoonstelling van de impressionisten. Vanwege haar losse penseelstreek werd ze door eigentijdse critici hoog geprezen als de 'meest impressionistische onder de impressionisten'. De Amerikaanse Mary Cassatt ontwikkelde tijdens haar studie in Parijs én door haar intensieve contact met Edgar Degas, een onmiskenbaar eigen stijl. Eva Gonzalès, leerlinge van Manet, produceerde een oeuvre van hoge kwaliteit, dat helaas door haar vroege dood beperkt is gebleven. Marie Bracquemond exposeerde samen met de Impressionisten, maar raakte verwickeld in een concurrentiestrijd met het werk van haar man Felix Bracquemond en gaf uiteindelijk het schilderen op.

Met deze vier kunstenaressen als voorbeelden, zal het aandeel van vrouwen in de impressionistische beweging worden toegelicht.

Bouk Wierda is kunsthistorica en docente beeldende vorming. Ze is als wetenschappelijk onderzoeker verbonden aan het Promovendi en Postdoc Centrum van de Rijksuniversiteit Groningen.

Op zoek naar middeleeuws Groningen

zondag 16 maart

14.00 - 16.00 uur

€ 11,50 (inclusief entree museum)

begeleider drs. Taco Tel

vertrekpunt Binnenplaats Noordelijk Scheepvaartmuseum, Brugstraat 24, Groningen

opgave Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Maximaal 20 deelnemers!

Een wandeling door de binnenstad van Groningen is een wandeling door een gebied waarin huizen staan die soms meer dan zeven eeuwen oud zijn. In Groningen staan enkele honderden middeleeuwse huizen maar omdat deze later aan nieuwe eisen en mode werden aangepast zijn ze vanaf de straat niet zo goed herkenbaar. Toch kunnen de meeste hiervan met een geoefend oog worden herkend. Om de middeleeuwse bouwwijze te leren kennen begint de wandeling met een bezoek aan het Noordelijk Scheepvaartmuseum. Het museum is gevestigd in twee indrukwekkende middeleeuwse huizen. Eikenhouten kapconstructies, muren van kloostermoppen en een kelder met standvinken spreken tot de verbeelding. Met de hier opgedane kennis gaan we vervolgens in de nabij gelegen straten op zoek naar soortgelijke panden. Tal van aspecten komen aan bod waaraan de hoge ouderdom van huizen afleesbaar is zoals middeleeuws muurwerk, de toepassing van muurankers, bijzondere venstervormen, drup- of druipstroken, steile dakhellingen, enzovoort. Het is

de bedoeling dat de deelnemers na deze wandeling de stad met andere ogen bekijken. Zo'n bouwhistorische blik komt natuurlijk ook in andere oude steden van pas.

Taco Tel is bouwhistoricus en werkt op de Afdeling Wonen en Monumenten van de gemeente Groningen.

Noordelijk Scheepvaartmuseum, Brugstraat, Groningen

Helpman

Van zelfstandig dorp tot voorstad van Groningen

zondag 6 april

14.00 - 16.00 uur

€ 9,00

begeleider drs. Jaap Elkhart

vertrekpunt Van Hasselt-klok,
hoek Verlengde Hereweg-
Helperbrink

opgave Athena's Boekhandel,
Oude Kijk in 't Jatstraat 42

De gemeentegrens van Groningen die ten zuiden van het lommerrijke Sterrebos liep, werd in 1884 verplaatst naar het Helperdiep. In 1915 vergrootte de stad haar grondgebied nogmaals in zuidelijke richting: het dorp Helpman dat daarvoor aan de gemeente Haren behoorde, werd door Groningen ingelijfd.

De kern van het vroegere landelijke dorp bestaat tegenwoordig uit gesloten stedelijke bebouwing. In het zuiden vindt opeens een verbreding plaats van de Verlengde Hereweg: de ruime opzet, het vele groen en de luxe middenstandswoningen vormen tezamen een harmonieus geheel. De in 1922 gebouwde woningen, met veel siermetselwerk, zijn ontworpen door M.G. Eelkema. Deze architect is buitengewoon actief geweest in Helpman: de huizen aan De Savornin Lohmanplein, het hoekpand Moddermanlaan-De Sitterstraat en het overdekte Helperbad zijn ook van zijn hand.

*Hoek Verlengde Hereweg -
Helperbrink in Groningen*

Eveneens ten zuiden van de vroegere dorpskern staat het voormalige Rooms Katholieke Ziekenhuis (A.T. van Elmpt, 1923). De centrale ingangspartij is versierd met een natuurstenen omlijsting. Aan weerszijden van de ingang hangen mooie art déco-lampen. Na verhuizing

naar de nieuwbouw was het voormalige ziekenhuis enige tijd het grootste kraakpand van Nederland. Nu is het officieel in gebruik voor gemeenschappelijk wonen.

Helpman, tegenwoordig een fraaie voorstad van Groningen, is buitengewoon rijk aan architectuur. Verschillende bouwstijlen wisselen elkaar af: art nouveau, art déco, de Bossche School en de Amsterdamse School. De wandeling voert óók langs diverse vormen van straatmeubilair (de Jan Evert Scholten-bank en de zogeheten Van Hasselt-klok), industrieel erfgoed en prachtige portiekversieringen van de bekende Groningse keramist Anno Smith (1915-1990).

Jaap Elkhart is kunsthistoricus

Groningen in het Belle Epoque

zondag 20 april

14.00 - 16.00 uur

€ 9,00

begeleider drs. Herman

Waterbolk

vertretpunt Korenbeurs,

Vismarkt, Groningen

opgave Athena's Boekhandel,

Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Groningen maakte aan het einde van de negentiende eeuw een belangrijke ruimtelijke ontwikkeling door. De vestingwerken die de stad eeuwenlang omsingelden, werden geslecht en maakten plaats voor een nieuwe stadsuitbreiding met woonhuizen, openbare gebouwen en veel groen. Het stadsbeeld kreeg een allure die de bloei van Groningen als handelscentrum van de graanschuur van Nederland tot uitdrukking bracht. Nadat deze periode lang als 'lelijke tijd' werd afgedaan, is het tij gekeerd en zijn vele negentiende-eeuwse panden inmiddels aangewezen als rijksmonument, waarvan de instandhouding vaak vele voeten in de aarde heeft.

Begin- en eindpunt van de wandeling is de Korenbeurs aan de Vismarkt, een gebouw dat de handel belichaamt als een van de belangrijkste peilers van de welvaart van de stad Groningen. De route voert langs diverse stedelijke instituties die een prominente plaats

A. Th. Van Elmpt, Huize Tavenier, Ubbo Emmiussingel, Groningen, 1903

kregen in het laat negentiende-eeuwse stadsbeeld: het postkantoor, het stationsgebouw en Jozefkerk. Het zwaartepunt van de wandeling ligt bij de villabebouw en herenhuizen aan de singels. Deze statige avenues bieden een ware staalkaart aan architectuurstijlen. Tal van panden bieden aanknopingspunten om nader in te gaan op stijlen als eclecticisme, neorenaissance en Jugendstil, en de ontwikkeling van de woningplattegrond die gepaard ging met nieuwe opvattingen over het wonen.

Tijdens de wandeling wordt veel duidelijk van de achtergronden van de stadsuitleg aan het einde van de negentiende eeuw, het samenspel van stedenbouwkundige wensbeelden en de weerbarstige praktijk van alledag. Nieuwsgierig geworden naar de ontstaansgeschiedenis van een wellicht voor u zo vertrouwd stadsbeeld? Wandel dan met ons mee!

Herman Waterbolk is architectuurhistoricus en werkzaam bij Libau Welstands- en Monumentenzorg te Groningen

Divers Bedum

zondag 1 juni

14.00 - 16.00 uur

€ 9,00

begeleider drs. Jaap Ekhart

vertrekpunt Gerrit Krolbrug (zijde wijk De Hunze)

opgave Athena's Boekhandel,
Oude Kijk in 't Jatstraat 42

Maximaal 20 deelnemers!

De scheve toren van de Walfriduskerk domineert al eeuwenlang de skyline van Bedum. Van meer recente datum is de in 1937/1938 gebouwde Goede Herderkerk die kenmerken vertoont van zowel de Amsterdamse als de Delftse School.

Naast kerken biedt Bedum nog veel meer. Allerlei typen gebouwen en diverse architectuurstijlen zijn vertegenwoordigd: een voormalige gasfabriek in art nouveau-stijl, een Berlagiaans gemeentehuis, arbeiderswoningen met zandstenen topgevels en diverse ontwerpen van gemeentearchitect Albert Wiersema (1895-1966) die een aantal fraaie woningen realiseerde in de stijl van de Amsterdamse School. Zeer bijzonder is het toegangshek van de begraafplaats aan de Schoolstraat. Uitgevoerd in ijzer zijn allerlei doodssymbolen weergegeven: zeisen, toortsen, afgebroken zuilen en vlinders.

Jaap Ekhart is kunsthistoricus

Hek op de begraafplaats aan de Schoolstraat in Bedum

Friese stinzen en staten

vrijdag 25 april

vertrek

Groningen Hoofdstation 9.00 uur

Haren, Hotel Mercure 9.15 uur

aankomst 18.00 uur

€ 65,00 (inclusief vervoer touring-car, rondleiding, lunch, koffie/thee)

begeleider drs. Rita Mulder-Radetzky

opgave uitsluitend bij Kunst in Zicht, tel 050-3188651 of info@kunstinzicht.org

Friesland trekt steeds meer liefhebbers van cultureel erfgoed, in het bijzonder die van stinzen en staten. De gave stenen toren de Schierstins in Veenwouden en de concentratie van staten en landhuizen rond Leeuwarden hebben veel te bieden. In Friesland noemt men de buitenplaatsen van de elite vaak staten. Zij dragen deze naam in combinatie met de naam van de oudste eigenaar van zo'n bezit. Zo is de familie Fogelsangh eigenaar geweest van de prachtige Fogelsangh State in Veenklooster. De state met twee bijgebouwen heeft haar huidige uiterlijk in 1872 gekregen maar haar geschiedenis gaat terug tot in de zeventiende eeuw. Het gebouw, omgeven door een park met hermitage naar ontwerp van L.P. Roodbaard is als museum ingericht. Het interieur herbergt de bijzondere collectie kunstvoorwerpen van de Groninger familie Iddekinge die een bezoek zeker rechtvaardigt.

In de zogenaamde Trynwâlden ten oosten van Leeuwarden liggen enkele buitenplaatsen waarvan wij er twee bezoeken. Stania State in Oenkerk is een negen-

Fogelsangh State, Veenklooster, 1646

tiende-eeuws neo-classicistisch gebouw met twee vleugels en omgeven door een landschapspark van Roodbaard, waar de oorspronkelijke structuur nog goed herkenbaar is. Wij lunchen in het restaurant van Stania State en maken daarna een wandeling door de tuin.

Roodbaard viel als tuinarchitect zo in de smaak bij de Friese adel, dat hij ook het park rond de vlakbij gelegen Vijversburg in Rijperkerk mocht ontwerpen. De fraaie 'tuinsieraden' zoals een grot en een hermitage en nog andere verrassingen maken een wandeling in dit park tot een belevenis. Op naar Friesland!

Rita Mulder-Radetzky is kunsthistorica. Zij publiceert over de Friese buitenplaatsen, staten, stinzen en de tuinen. Voorts over de levensstijl van de Friese Nassaus.

Stania State, Oenkerk

J. Bulhuis, Vijversburg 1785

Oud jasje, nieuwe inhoud

Hergebruik van monumenten in Amsterdam

zondag 25 mei 2008

vertrek

Groningen Hoofdstation 8.00 uur
Haren, Hotel Mercure, 8.15

aankomst 21.00 uur

€ 85,00 (inclusief vervoer touring-car, lunch, rondleidingen, diner)

opgave uitsluitend bij Kunst
in Zicht, tel 050-3188651 of
info@kunstinzicht.org

We bezoeken in Amsterdam een paar monumenten die de afgelopen tijd een nieuwe bestemming hebben gekregen. Zo nemen we een kijkje in het Stadsarchief, gebouwd door K.P.C. de Bazel als bankgebouw voor de Nederlandsche Handels Maatschappij. Nadat de laatste gebruiker, de Algemene Bank Nederland, er in 2000 uit trok, werd het door de Gemeente Amsterdam gekocht om te worden verbouwd tot Stadsarchief. Het gebouw heeft nu weer de prachtige uitstraling uit de begintijd, zowel aan de buitenkant als aan de binnenkant. In het interieur is namelijk ook veel aandacht besteed aan de eveneens door De Bazel ontworpen inrichting.

We lunchen we in Café Amsterdam, dat van oorsprong het Machinepompgebouw is van het Waterleidingbedrijf. Dat werd in 1897 op het voormalige Gemeentelijk Waterleidingterrein gebouwd. Voor 1 cent per liter konden Amsterdammers het zachte

duinwater kopen, dat door de pompen uit de duinen naar de Haarlemmerpoort werd getransporteerd. In 1996 werd 150 meter verderop een nieuw pompstation in gebruik genomen en het oude pompgebouw verbouwd tot een restaurant.

Het GWL-terrein heet in de volksmond ook wel 'eco-wijk', 'milieuwijk' of 'waterwijk'. Omgeven door strakke in rood baksteen opgetrokken gebouwen wonen hier nu ongeveer 1800 mensen in een parkachtige omgeving op vijf minuten fietsen van het centrum van Amsterdam. Over dit terrein zullen we onder deskundige begeleiding een korte wandeling maken.

Het sluitstuk van deze dag vormt een bezoek aan het Scheepvaarthuis aan de Prins Hendrikkade, gebouwd door de architecten Van der Mey, De Klerk en Kramer in 1912-1916. Het wordt nu beschouwd als het eerste, volledig in de stijl van de Amsterdamse School gerealiseerde project. Veel bekende kunstenaars hebben meegewerkt aan de talrijke decoraties van zowel exterieur als interieur. Het pand moest dienen als een praktisch, modern en functioneel kantoorgebouw en tevens verwijzen naar de rijke

scheepvaarttraditie van Nederland. In en aan het gebouw - verrezen op de plek waar in 1595 Cornelis Houtman de eerste reis naar Oost-Indië was begonnen - zijn daarom talloze symbolen te vinden die duiden op dit verleden.

In 1981 verliet de laatste rederij het Scheepvaarthuis en sinds juni 2007 is het prestigieuze Amrâth Hotel in het monument gehuisvest. Uiteraard onderwer-

pen we de buitenkant aan een nauwkeurige blik, maar we krijgen bovendien de unieke gelegenheid dit pand ook van binnen te bekijken!

Na een warme maaltijd aan de IJ-oever (tegenover het Java-eiland en KNSM-eiland) rijden we terug naar Groningen. De excursie sluit mooi aan bij de lezing van Tjalling Visser op 12 maart (zie p. 9).

Interieur van het Machinepompgebouw (nu Café Amsterdam), 1897

J.M. van der Mey e.a. Scheepvaarthuis Amsterdam, 1913-1916

Gent en de Leie-streek

**vrijdag 6 juni tot en met
zondag 8 juni**
vertrek

Groningen Hoofdstation 8.00 uur
Haren, Hotel Mercure 8.15 uur
aankomst 21.00 uur

€ 325,00 (inclusief vervoer tou-
ringcar, overnachtingen, ontbijt,
rondleidingen; exclusief annule-
ringsverzekering en verplichte
bagageverzekering)

opgave uitsluitend bij Kunst
in Zicht, tel 050-3188651 of
info@kunstinzicht.org

**Inschrijving mogelijk tot uiterlijk
25 april**

Op weg naar Gent brengen we een bezoek aan Kunstlocatie Würth, dat zich op een van de bedrijventerreinen van 's-Hertogenbosch bevindt. Würth is een internationale onderneming op het gebied van montage en bevestiging. Het concern is wereldwijd werkzaam en telt circa 50.000 medewerkers. De Duitse eigenaar van het concern, Reinhold Würth (1935), begon in de jaren '60 met het verzamelen van kunst. Zijn verzameling, een van de grootste particuliere kunstcollecties van Europa, telt ruim 11.000 beelden, tekeningen en schilderijen. Hij geldt als een van Europa's grootste mecenasen. Zijn hobby liep zo uit de hand dat Würth besloot om in zijn bedrijfspanden musea te vestigen. Mensen functioneren beter in een aangename omgeving en kunst kan daaraan bijdragen, is de overtuiging van Würth. Vanaf 1994 is de collectie daarom te zien in de vestigingen van de firma in Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk, Denemarken, Noorwegen, België, Spanje en Nederland. Zo is de verzameling toegankelijk voor zowel eigen medewerkers als geïnteresseerden. Kunstlocatie Würth in 's-Hertogenbosch is in april 2002

geopend. Vier jaar later werd het tentoonstellingsoppervlak vergroot tot 350 m². In juni is er een tijdelijke tentoonstelling ingericht onder de titel 'Abstracte realiteiten van Piet Mondriaan tot Victor Vasarely'. We vervolgen onze weg naar Gent en maken dan in Turnhout een tussenstop, om in de Würth-vestiging aldaar een ander deel van de bedrijfscollectie te bekijken.

Op zaterdagochtend kunt u kiezen uit twee mogelijkheden: een stadswandeling langs voorbeelden van art nouveau in Gent, of een bezoek aan het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst. Het S.M.A.K. geeft een beeld van de ontwikkelingen in de internationale kunst van 1945 tot heden. Naast een aantal toonaangevende kunststromingen zoals Cobra, popart, minimal art, conceptuele kunst en arte povera zijn tal van kunstenaars vertegenwoordigd die ondertussen mondiaal tot ijkpunten zijn uitgegroeid. Topwerken, zowel van internationale kunstenaars als van Belgische grote namen maken deel uit van de collectie. In juni is een solo-tentoonstelling te zien van de

*Architectenbureau de 2 Snoeken,
Kantoorgebouw en Kunstlocatie
Würth Den Bosch, 2001*

*Roger Raveel, Man met ijzerdraad in
tuin, 1952-1953*

Belgische kunstenaar Guillaume Bijl. Hij verkent de grenzen tussen kunst en maatschappelijke werkelijkheid. Hij put inspiratie uit de dagelijkse realiteit, rukt dingen uit hun alledaagse context en plaatst ze in een onverwachte opstelling. Hierdoor verandert ook de rol van de toeschouwer.

's Middags rijden we naar het dorp Sint Martens-Latem, dat 13 kilometer buiten Gent ligt. Het dorp aan de Leie is bekend geworden doordat er eind negentiende eeuw veel kunstenaars neerstreken die, net als veel collega's elders in Europa, het drukke stadsleven wilden ontlopen en hun inspiratie zochten op het ongerepte platteland. De gemeente is de wieg van het Vlaamse expressionisme, met kunstenaars als Constant Permeke, Gust en Leon De Smet, en Frits Van den Berghe. We vinden er vandaag de dag nog enkele kunstenaarshuizen.

Een paar kilometer verderop ligt, vlakbij de dorpskern van Deurle aan de Leie, Museum Dhondt-Dhaenens. Het bezit een rijke collectie van kunstwerken van Vlamingen met internationale faam. Deze werken werden vanaf het einde van de jaren '20 verzameld door het echtpaar Jules en Irma Dhondt-Dhaenens. Zij besloten hun kunstbezit open te stellen voor het publiek en begonnen daarom in 1967 met de bouw van het museum. Inmiddels is

de vaste collectie uitgebreid met meer hedendaagse werken.

De volgende dag volgen we opnieuw de Leie, ditmaal naar Machelen, waar de Belgische kunstenaar Roger Raveel (1921) werd geboren en nog steeds woont en werkt. Raveel hoort thuis in het rijkje van de belangrijkste Belgische kunstenaars uit de naoorlogse periode. Sinds 1999 heeft hij in het Leie-dorpje zijn eigen museum, gebouwd naar een ontwerp van architect Stephane Beel. Raveels stijl wordt gekenmerkt door een mengeling van abstract en figuratief schilderen. In de jaren '60 ontpopte hij zich, met de Nederlandse kunstenaars Reinier Lucassen en Alphons Freymuth, tot gangmaker van de zogenaamde Nieuwe Figuratie. Het abstraherende van Piet Mondriaan en het expressionisme van Vincent van Gogh waren inspiratiebronnen bij het ontstaan van die schilderijstijl. Raveel veranderde in Machelen een kapel in een kunstwerk dat hij *De religie van het leven* noemde. Dichtbij de oude Leiebocht en niet ver van het museum schiep hij bovendien een installatie in beton.

Organisatie

Doelstelling

De Stichting Kunst in Zicht legt zich toe op het verbreiden van kennis over beeldende kunst, architectuur en archeologie om de ontwikkeling van belangstelling voor kunst bij zoveel mogelijk mensen aan te moedigen. Daartoe organiseert Kunst in Zicht lezingen, wandelingen en excursies, waarin zowel historische als actuele onderwerpen op het gebied van beeldende kunst, architectuur en archeologie aan de orde komen en aandacht wordt besteed aan lopende tentoonstellingen.

Alle lezingen, wandelingen en excursies worden verzorgd door deskundige docenten, voor het merendeel kunsthistorici, historici en archeologen.

Inschrijving

Inschrijving voor de activiteiten kan op drie manieren geschieden:

- *schriftelijk* via het inschrijfformulier: in het programmaboekje of op de website www.kunstinzicht.org en storting van het verschuldigde bedrag onder vermelding van het volgnummer van het programmaonderdeel op gironummer 4970581 ten name van de Stichting Kunst in Zicht, Groningen.

- *telefonisch* via (050) 318 86 51
rechtstreeks: dinsdag van 10.00 - 13.00 uur
buiten kantooruren: via het antwoordapparaat Voor betalingswijze zie boven.

- *contante betaling* (alleen lezingen en wandelingen) bij Athena's Boekhandel, Oude Kijk in 't Jatstraat 42 in Groningen (niet telefonisch).

Inschrijvingen worden behandeld op volgorde van binnenkomst van de betaling.

Bij een reeks lezingen is het ook mogelijk om slechts één of twee avonden bij te wonen, in plaats van het totale aantal bijeenkomsten.

Voorwaarden

Wanneer een programmaonderdeel door omstandigheden niet kan doorgaan, krijgen de deelnemers hiervan bericht in de week voor de geplande aanvangsdatum. Het reeds betaalde bedrag wordt uiteraard teruggestort. Afzegging door deelnemers kan tot 21 dagen voor aanvang van het programmaonderdeel. Het reeds betaalde geld wordt terug betaald onder aftrek van 30% administratiekosten. Nadien is geen restitutie meer mogelijk.

Voordelen van het donateurschap

De donateurs van de Stichting Kunst in Zicht hebben een streepje voor. Ieder jaar wordt er speciaal voor de donateurs een activiteit georganiseerd. Daarnaast ontvangen zij automatisch halfjaarlijks het programmaboekje met het complete overzicht en eventuele aanvullende informatie over de activiteiten van Kunst in Zicht. Voorts krijgen de donateurs korting op de prijzen van lezingen, stadswandelingen en excursies.

Voor minimaal € 15,00 per jaar (1 januari - 31 december) steunt u de activiteiten van Kunst in Zicht. U kunt zich opgeven door het aanmeldingsformulier achter in het boekje in te sturen.

Voor informatie kunt u zich richten tot Pia Folkers, tel (050) 318 86 51 (dinsdag 10.00-13.00 uur rechtstreeks/buiten deze uren via het antwoordapparaat; wij bellen u dan zo spoedig mogelijk terug).

Lezingen en excursies op bestelling

Kunst in Zicht verkoopt lezingen, wandelingen en excursies. Momenteel bemiddelt Kunst in Zicht al voor vele instellingen in Noord-Nederland. In het docentenbestand van Kunst in Zicht is een groot aantal sprekers opgenomen. Zij zijn gespecialiseerd op zeer diverse terreinen. Dat betekent dat het aantal onderwerpen, dat aangeboden kan worden, vrijwel onbeperkt is. Behalve lezingen, wandelingen en excursies kunnen cursussen van iedere gewenste lengte, over ieder gewenst onderwerp, op maat worden afgeleverd.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Carolien ten Bruggencate of Anna Keller, tel (050) 318 86 51 (dinsdag 10.00-13.00 uur rechtstreeks/buiten deze uren via het antwoordapparaat; wij bellen u dan zo spoedig mogelijk terug).

Inschrijfformulier

heer/mevr.:

straat:

postcode en woonplaats:

telefoon:

bank/gironummer:

- Stuur dit formulier naar Stichting Kunst in Zicht, Postbus 1181, 9701 BD Groningen.
- Maak tegelijkertijd het verschuldigde bedrag vermeerderd met € 1,50 administratiekosten over op giro 4970581 t.n.v. Stichting Kunst in Zicht, Groningen.
- U bent ingeschreven voor een lezing, cursus, wandeling of excursie zodra wij uw inschrijfformulier en uw betaling hebben ontvangen. U krijgt het inschrijfbewijs dan toegestuurd.
- Inschrijving op volgorde van ontvangst betaling

	Normaal	Donateur	Jongere	Totaal	Instapplaats
1 Borgterreintjes op het Groninger landx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
2 Pablo Picasso en de primitieve kunstx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
3 Ontdek Valencia!x € 9,00x € 8,00x € 6,00		
4 Hadrian's Wallx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
5 Het labyrint als motief van diepgangx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
6 Dagcursus Prerafaëlietenx € 18,00x € 16,00x € 12,00		
7 Tweede leven voor gebouwen en gebiedenx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
8 Art nouveau in Sint Petersburgx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
9 Stillevens van Adriaan Coortex € 9,00x € 8,00x € 6,00		
10 John Everett Millais (1829-1896)x € 9,00x € 8,00x € 6,00		
11 Istanbulx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
12 Het koningsgraf van Horemheb bij Luxorx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
13 Voorstellingen op Hollands porseleinx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
14 Het terracotta leger van Xi'anx € 14,50x € 13,25x € 12,00		
15 Vrouwelijke Impressionistenx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
16 Op zoek naar middeleeuws Groningenx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
17 Helpmanx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
18 Groningen in het Belle Epoquex € 9,00x € 8,00x € 6,00		
19 Divers Bedumx € 9,00x € 8,00x € 6,00		
20 Friese stinzen en statenx € 65,00x € 55,00x € 55,00		
21 Hergebruik van monumenten in Amsterdamx € 85,00x € 75,00x € 75,00		
22 Gent en de Leie-streekx € 325,00x € 295,00x € 295,00		
Toeslag éénpersoonskamerx € 50,00x € 50,00x € 50,00		
Administratiekosten				€ 1,50	
Totaal				€	

Richards

VOOR KUNST & LIJSTEN

NOORDERHAVEN 61
TEL 050- 312.99.90

9712VJ GRONINGEN
FAX 050- 360.30.54

Ons hele programma ook op internet:
www.kunstinzicht.org

Word nu donateur...

Kunst in Zicht

Postbus 1181

9701 BD Groningen

Voor minimaal € 15,00 per persoon per jaar (1 januari - 31 december) steunt u de activiteiten van Kunst in Zicht. U kunt zich opgeven door het aanmeldingsformulier in te sturen.

Ja,

ik/wij word(en) donateur

heer/mevrouw

adres

postcode / plaats

telefoon

datum opgave

